**četvrtak, 20. svibnja 2021.**

P9_TA(2021)0261

# Digitalna budućnost Europe: jedinstveno digitalno tržište i upotreba umjetne inteligencije za europske potrošače

**Rezolucija Europskog parlamenta od 20. svibnja 2021. o oblikovanju digitalne budućnosti Europe: uklanjanje prepreka funkcioniranju jedinstvenog digitalnog tržišta i poboljšanje upotrebe umjetne inteligencije za europske potrošače (2020/2216(INI))**

(2022/C 15/22)

*Europski parlament,*

— uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 19. veljače 2020. pod naslovom „Izgradnja digitalne budućnosti Europe” (COM(2020)0067),

— uzimajući u obzir bijelu knjigu Komisije od 19. veljače 2020. naslovljenu „Umjetna inteligencija – europski pristup izvrsnosti i povjerenju” (COM(2020)0065);

— uzimajući u obzir Izvješće Komisije od 19. veljače 2020. o utjecaju umjetne inteligencije, interneta stvari i robotike na sigurnost i odgovornost (COM(2020)0064);

— uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 10. ožujka 2020. naslovljenu „Utvrđivanje i uklanjanje prepreka na jedinstvenom tržištu” (COM(2020)0093);

— uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 10. ožujka 2020. naslovljenu „Dugoročni akcijski plan za bolju provedbu i osiguravanje primjene pravila jedinstvenog tržišta” (COM(2020)0094);

— uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 13. studenoga 2020. naslovljenu „Nova strategija za potrošače – Jačanje otpornosti potrošača radi održivog oporavka” (COM(2020)0696);

— uzimajući u obzir Komunikaciju Komisije od 25. travnja 2018. naslovljenu „Umjetna inteligencija za Europu” (COM(2018)0237);

— uzimajući u obzir radni dokument naslovljen „Oblikovanje digitalne transformacije u Europi” iz veljače 2020. koji je za Komisiju sastavilo društvo McKinsey & Company ([1]),

— uzimajući u obzir izvješća o indeksu digitalnog gospodarstva i društva (DESI) iz 2020. i rezultate posebnog Eurobarometra „Stavovi o učinku digitalizacije na svakodnevni život” ([2]),

— uzimajući u obzir zaključke Vijeća od 9. lipnja 2020. o oblikovanju digitalne budućnosti Europe;

— uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 19. veljače 2020. naslovljenu „Europska strategija za podatke” (COM(2020)0066);

— uzimajući u obzir Direktivu 2000/31/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 8. lipnja 2000. o pojedinim pravnim aspektima usluga informatičkog društva na unutarnjem tržištu, posebno elektroničke trgovine („Direktiva o elektroničkoj trgovini”) ([3]),

— uzimajući u obzir Direktivu 2001/95/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 3. prosinca 2001. o općoj sigurnosti proizvoda ([4]),

([1]) https://ec.europa.eu/newsroom/dae/document.cfm?doc_id=64962
([2]) https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2228
([3]) SL L 178, 17.7.2000., str. 1.
([4]) SL L 11, 15.1.2002., str. 4.

— uzimajući u obzir Direktivu 2002/58/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 12. srpnja 2002. o obradi osobnih podataka i zaštiti privatnosti u području elektroničkih komunikacija (Direktiva o privatnosti i elektroničkim komunikacijama) ([5]),

— uzimajući u obzir Direktivu 2005/29/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 11. svibnja 2005. o nepoštenoj poslovnoj praksi poslovnog subjekta u odnosu prema potrošaču na unutarnjem tržištu i o izmjeni Direktive Vijeća 84/450/EEZ, direktiva 97/7/EZ, 98/27/EZ i 2002/65/EZ Europskog parlamenta i Vijeća te Uredbe (EZ) br. 2006/2004 Europskog parlamenta i Vijeća („Direktiva o nepoštenoj poslovnoj praksi") ([6]),

— uzimajući u obzir Direktivu 2006/123/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2006. o uslugama na unutarnjem tržištu ([7]),

— uzimajući u obzir Direktivu 2011/83/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2011. o pravima potrošača, izmjeni Direktive Vijeća 93/13/EEZ i Direktive 1999/44/EZ Europskog parlamenta i Vijeća te o stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 85/577/EEZ i Direktive 97/7/EZ Europskog parlamenta i Vijeća ([8]),

— uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka, te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ (Opća uredba o zaštiti podataka) ([9]),

— uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 19. siječnja 2016. o aktu „Prema jedinstvenom digitalnom tržištu ([10])",

— uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2018/302 Europskog parlamenta i Vijeća donesenu 28. veljače 2018. o rješavanju pitanja neopravdanoga geografskog blokiranja i drugih oblika diskriminacije na unutarnjem tržištu na temelju državljanstva, mjesta boravišta ili mjesta poslovnog nastana klijenata te o izmjeni uredbi (EZ) br. 2006/2004 i (EU) 2017/2394 i Direktive 2009/22/EZ ([11]),

— uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2018/1724 Europskog parlamenta i Vijeća od 2. listopada 2018. o uspostavi jedinstvenog digitalnog pristupnika za pristup informacijama, postupcima, uslugama podrške i rješavanja problema te o izmjeni Uredbe (EU) br. 1024/2012 ([12]),

— uzimajući u obzir Direktivu (EU) 2019/2161 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. studenoga 2019. o izmjeni Direktive Vijeća 93/13/EEZ i direktiva 98/6/EZ, 2005/29/EZ te 2011/83/EU Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu boljeg izvršavanja i modernizacije pravila Unije o zaštiti potrošača ([13]);

— uzimajući u obzir Direktivu (EU) 2019/882 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2019. o zahtjevima za pristupačnost proizvoda i usluga ([14]),

— uzimajući u obzir Direktivu (EU) 2019/790 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2019. o autorskom pravu i srodnim pravima na jedinstvenom digitalnom tržištu i izmjeni direktiva 96/9/EZ i 2001/29/EZ ([15]),

— uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2019/1150 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. lipnja 2019. o promicanju pravednosti i transparentnosti za poslovne korisnike usluga internetskog posredovanja ([16]),

---

([5]) SL L 201, 31.7.2002., str. 37.
([6]) SL L 149, 11.6.2005., str. 22.
([7]) SL L 376, 27.12.2006., str. 36.
([8]) SL L 304, 22.11.2011., str. 64.
([9]) SL L 119, 4.5.2016., str. 1.
([10]) SL C 11, 12.1.2018., str. 55.
([11]) SL L 60 I, 2.3.2018., str. 1.
([12]) SL L 295, 21.11.2018., str. 1.
([13]) SL L 328, 18.12.2019., str. 7.
([14]) SL L 151, 7.6.2019., str. 70.
([15]) SL L 130, 17.5.2019., str. 92.
([16]) SL L 186, 11.7.2019., str. 57.

**četvrtak, 20. svibnja 2021.**

— uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 12. veljače 2020. o automatiziranim postupcima donošenja odluka: osiguravanje zaštite potrošača i slobodnog kretanja robe i usluga ([17]),

— uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 20. listopada 2020. s preporukama Komisiji za Akt o digitalnim uslugama: poboljšanje funkcioniranja jedinstvenog tržišta ([18]),

— uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 20. listopada 2020. o pravima intelektualnog vlasništva za razvoj tehnologija umjetne inteligencije ([19]),

— uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 20. listopada 2020. s preporukama Komisiji o okviru etičkih aspekata umjetne inteligencije, robotike i s njima povezanih tehnologija ([20]),

— uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 20. listopada 2020. s preporukama Komisiji o sustavu građanske odgovornosti za umjetnu inteligenciju ([21]),

— uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 20. siječnja 2021. o jačanju jedinstvenog tržišta: budućnosti slobodnog kretanja usluga ([22]),

— uzimajući u obzir članak 54. Poslovnika,

— uzimajući u obzir mišljenja Odbora za međunarodnu trgovinu, Odbora za industriju, istraživanje i energetiku, Odbora za promet i turizam, Odbora za kulturu i obrazovanje, Odbora za pravna pitanja, Odbora za građanske slobode, pravosuđe i unutarnje poslove, Odbora za zapošljavanje i socijalna pitanja, Odbora za poljoprivredu i ruralni razvoj i Odbora za prava žena i rodnu ravnopravnost,

— uzimajući u obzir izvješće Odbora za unutarnje tržište i zaštitu potrošača (A9-0149/2021),

A. budući da i dalje postoje prepreke na jedinstvenom digitalnom tržištu i da ih je potrebno ukloniti kako bi se ostvario njegov puni potencijal te budući da je zajednički humani pristup EU-a ključan za njegov uspjeh;

B. budući da digitalizacija ima potencijal dodati značajnu vrijednost jedinstvenom tržištu u cijelosti te je važna kako za europske potrošače tako i za tradicionalne i netradicionalne sektore i može biti konkurentska prednost na globalnom tržištu;

C. budući da jedinstveno digitalno tržište predstavlja različite izazove tradicionalnim tržištima, trebalo bi poštivati načelo „što je nezakonito izvan interneta, nezakonito je i na internetu”;

D. budući da umjetna inteligencija u određenoj mjeri već podliježe postojećim zakonodavnim zahtjevima;

E. budući da treba izgraditi povjerenje javnosti u umjetnu inteligenciju tako što ćemo automatski u potpunosti poštovati temeljna prava, zaštitu potrošača, zaštitu podataka i sigurnost te poticati inovacije u Europi;

F. budući da se u Bijeloj knjizi o umjetnoj inteligenciji poljoprivreda prepoznaje kao jedan od sektora u kojem umjetna inteligencija može povećati učinkovitost te je jedan od općih ciljeva buduće zajedničke poljoprivredne politike (ZPP) promicanje pametne poljoprivrede; budući da istraživanja u području umjetne inteligencije te rad u poljoprivredi i stočarstvu mogu povećati privlačnost tih sektora za mlade i poboljšati poljoprivrednu učinkovitost u područjima s prirodnim ograničenjima, kao i dobrobit životinja i produktivnost; budući da se strategijom „od polja do stola” i strategijom za biološku raznolikost želi pomoći poljoprivrednicima da uzgajaju kvalitetne proizvode te smanjiti gubitak hranjivih tvari i upotreba pesticida i gnojiva do 2030.;

G. budući da digitalna tranzicija iziskuje povećano ulaganje u ključne pospješitelje digitalnog gospodarstva i koordinaciju s politikama zelene tranzicije;

---

([17]) Usvojeni tekstovi P9_TA(2020)0032.
([18]) Usvojeni tekstovi P9_TA(2020)0272.
([19]) Usvojeni tekstovi P9_TA(2020)0277.
([20]) Usvojeni tekstovi P9_TA(2020)0275.
([21]) Usvojeni tekstovi P9_TA(2020)0276.
([22]) Usvojeni tekstovi P9_TA(2021)0007.

H. budući da umjetna inteligencija nudi brojne koristi, ali donosi i određene rizike;

I. budući da su države članice EU-a i institucije EU-a u skladu s Poveljom Europske unije o temeljnim pravima i Europskom konvencijom o ljudskim pravima obvezne zajamčiti da se upotrebom novih tehnologija i tehnologija u nastajanju neopravdano ne ograničavaju prava svake osobe na privatnost, zaštitu podataka, slobodu izražavanja i okupljanja, nediskriminaciju, dostojanstvo i druga temeljna prava;

J. budući da upotreba umjetne inteligencije sa sobom nosi rizike i pobuđuje zabrinutost u pogledu etike, područja njezine primjene i transparentnosti procesâ prikupljanja, upotrebe i širenja osobnih podataka;

***Prvi dio: uklanjanje prepreka funkcioniranju jedinstvenog digitalnog tržišta***

1. smatra da bi se u okviru digitalne politike EU-a trebalo stvoriti ili poduprijeti ključne temelje koji su potrebni kako bi europski javni i privatni sektor bili svjetski predvodnici u području pouzdanih, humanih digitalnih inovacija; smatra da je jedinstveno digitalno tržište jedan takav temelj i da mu je svrha jamčenje ostvarenja punog potencijala nove tehnologije uklanjanjem neopravdanih nacionalnih prepreka, uspostavljanjem pravne jasnoće za potrošače i tvrtke što omogućuje koristi europskim građanima i jača tržišno natjecanje; vjeruje da bolje organizirani i zajednički europski pristup integraciji i usklađivanju tržišta može pridonijeti tom rezultatu; vjeruje da je potrebno dodatno djelovanje na razini država članica i na razini cijelog EU-a kako bi se to ostvarilo;

2. naglašava važnost potpuno funkcionalnog jedinstvenog digitalnog tržišta u korist potrošača i poduzeća te traži da se MSP-ovima pruži potpora u njihovoj digitalnoj transformaciji te očekuje da Komisija prije predlaganja zakonodavstva obavi provjeru prikladnosti za MSP-ove;

3. smatra da bi pristup EU-a digitalizaciji trebao biti u potpunosti usklađen s temeljnim pravima, zaštitom potrošača, tehnološkom neutralnošću, mrežnom neutralnošću i pravilima o zaštiti podataka, uključivošću i nediskriminacijom;

4. vjeruje da digitalizacija i nova tehnologija kao što je umjetna inteligencija mogu doprinijeti postizanju ciljeva industrijske strategije EU-a, zelenog plana i za prevladavanja dijela poteškoća uslijed krize prouzročene bolešću COVID-19; nadalje vjeruje da bi pristup politike koji se međusobno osnažuje prema zelenom planu, industrijskoj strategiji i digitalizaciji mogao pomoći ostvarenju njihovih ciljeva, a istovremeno bi ojačao tehnološko vodstvo EU-a; ističe potencijal digitalnih rješenja, kao što su rad na daljinu i aplikacije umjetne inteligencije, u okviru potpore sudjelovanju osoba s invaliditetom na jedinstvenom digitalnom tržištu; smatra da kriza prouzročena bolešću COVID-19 nudi i mogućnost za ubrzavanje digitalizacije te da digitalna transformacija mora služiti općenitom javnom interesu; smatra da bi digitalna preobrazba mogla pomoći u zadovoljavanju potreba urbanih, ruralnih i izoliranih regija u EU-u;

5. napominje potencijal novih tehnologija za prijelaz na kružno i održivo gospodarstvo olakšavanjem uvođenja kružnih poslovnih modela, promicanjem energetske učinkovitosti sustava za obradu i pohranu podataka i doprinosom održivijim lancima vrijednosti i optimizacijom korištenja resursa;

6. poziva Komisiju da promiče i podupire prihvaćanje i razvoj održive tehnologije u ostvarivanju zelenog plana uključujući procjenom učinka razmjene podataka na okoliš i infrastrukture potrebne za osiguravanje održivog digitalnog razvoja;

7. ističe da će omogućivanje razmjene nužnih i dobro definiranih skupova podataka te pristupa njima biti ključno za potpuno iskorištavanje potencijala zelenog plana; poziva Komisiju da procijeni koji su skupovi podataka ključni za tu svrhu;

8. vjeruje da bi trebalo ukloniti prakse koje potkopavaju prava potrošača, zaštitu podataka i radnička prava;

9. ističe da bi Komisija trebala usvojiti uravnotežen pristup zakonodavstvu koji je otporan na buduće promjene i počiva na dokazima te se temelji na načelu supsidijarnosti koje stvara jedinstveno digitalno tržište koje osigurava pružanje javnih usluga, koje je konkurentno, pošteno, pristupačno, tehnološki neutralno, pogodno za inovacije, prilagođeno potrošačima, usmjereno na čovjeka i vjerodostojno te koje gradi društvo i gospodarstvo sigurnih podataka;

10. naglašava da bi u pogledu oporezivanja digitalnog i tradicionalnog gospodarstva trebali vladati jednaki uvjeti pronalaženjem zajedničkog dogovora o tome gdje se stvara vrijednost;

11. ističe da bi u tom području određena mala i srednja poduzeća i drugi gospodarski subjekti mogli profitirati upotrebom modela suradnje poput otvorenog koda i otvorenog softvera, ovisno o različitim situacijama ili kontekstu, uz uzimanje u obzir potencijalne prednosti, kibersigurnost, privatnost i zaštitu podataka i ne dovodeći u pitanje važeće zakonodavstvo; vjeruje da to može pridonijeti postizanju europske strateške autonomije u digitalnom;

12. poziva Komisiju da se pridržava svog vodećeg načela u svojim budućim zakonodavnim prijedlozima te da izbjegava fragmentacije jedinstvenog digitalnog tržišta, ukloni sve neopravdane postojeće prepreke i nepotrebne administrativne zahtjeve, podupre inovacije posebno za MSP-ove i uvede prikladne poticaje kojima se stvaraju ravnopravni uvjeti i jednak pristup prilikama za ulaganje;

13. traži od Komisije da osigura djelotvornu i učinkovitu provedbu aktualnih i svih novih zakonodavnih zahtjeva; smatra da provedba mora biti učinkovita izvan okvira granica i sektora, uz veću suradnju javnih tijela te uzimajući u obzir stručnost i relevantnu nadležnost svakog tijela; smatra da bi Komisija trebala pružiti orijentacijski okvir kako bi osigurala koordinaciju svih novih regulatornih zahtjeva u pogledu umjetne inteligencije ili povezanih područja;

14. poziva Komisiju da teži regulatornom okruženju pogodnom za inovacije i prilagođenom potrošačima koje jača financijsku i institucionalnu potporu europskom digitalnom gospodarstvu u bliskoj suradnji s državama članicama i dionicima pomoću sljedećih mjera: ulaganja u obrazovanje, istraživanje i razvoj, podupiranja inovacija u Europi, pružanja većeg i šireg pristupa lako čitljivim i interoperabilnim visokokvalitetnim industrijskim i javnim podacima, izgradnje digitalne infrastrukture, povećanja opće dostupnosti digitalnih vještina stanovništva, promicanja tehnološkog vodstva u poslovnom okruženju te stvaranja proporcionalnog i usklađenog regulatornog okruženja;

15. smatra da pametna javna nabava, poput one u okviru europske platforme GovTech, može imati važnu ulogu u podupiranju digitalnog razvoja diljem EU-a;

16. smatra da su potrebna znatna ulaganja i suradnja javnog i privatnog sektora u području umjetne inteligencije i drugih ključnih novih tehnologija; pozdravlja upotrebu programa financiranja EU-a za potporu digitalizaciji našeg društva i industrije u mjeri u kojoj se temelje na načelima učinkovitosti, transparentnosti i uključivosti; poziva na koordiniranu provedbu različitih fondova kako bi se maksimalno povećale sinergije među programima; predlaže stratešku prioritizaciju sredstava za izgradnju potrebne digitalne infrastrukture; poziva na primjenu instrumenta NextGenerationEU, kao i na javno i privatno financiranje, kako bi se povećala ulaganja u skladu s težnjom EU-a da postane globalni tehnološki predvodnik, produbi svoja istraživanja i saznanja te iskoristi sve prednosti digitalizacije za sve u društvu;

17. smatra da umjetna inteligencija predstavlja poseban izazov za MSP-ove i da nepotrebni složeni regulatorni zahtjevi mogu nesrazmjerno utjecati na njihovu konkurentnost; prijelaz na rješenja umjetne inteligencije trebao bi pomoći tim poduzećima, a novo zakonodavstvo o uporabi umjetne inteligencije ne bi trebalo dovesti do neopravdanih administrativnih opterećenja kojima bi se ugrozila njihova konkurentnost na tržištu;

18. poziva Komisiju da osigura širu koordinaciju ulaganja u plan oporavka NextGenerationEU; poziva Komisiju da u okviru tog plana predloži konkretne mjere za potporu tehnologijama i infrastrukturi visokog učinka u EU-u, kao što su umjetna inteligencija, računalstvo visokih performansi, kvantno računalstvo, infrastruktura u oblaku, platforme, pametni gradovi, 5G i svjetlovodna infrastruktura;

19. podsjeća da su MSP-ovi okosnica europskog gospodarstva i da im je za digitalnu tranziciju potrebna posebna potpora iz programa financiranja EU-a; poziva Komisiju i države članice da pojačaju svoju potporu novoosnovanim poduzećima te mikropoduzećima, malim i srednjim poduzećima kroz program jedinstvenog tržišta, digitalno-inovacijske centre i Mehanizam za oporavak i otpornost, u okviru razvoja i primjene digitalne tehnologije kako bi se dodatno potaknula digitalna transformacija i time omogućilo da u potpunosti razviju svoj digitalni potencijal i konkurentnost za rast i radna mjesta u Europi;

20. napominje da u Europi znatno nedostaje rizičnog i početnog kapitala, kao i financiranja iz privatnog vlasničkog kapitala, u usporedbi s ostalim tržištima; drži da zbog toga europska novoosnovana poduzeća često rastu na tržištima trećih zemalja umjesto da se šire u EU-u; smatra da to sprječava šire europsko gospodarstvo da ostvari najveću moguću korist od poslovnih poduhvata koji potječu iz Europe; ističe nerazmjerno veliku ulogu javnih subjekata u financiranju inovacija i istraživanja koje trenutačno postoji te znatne razlike u ekosustavima start-upova i dostupnom financiranju među državama članicama; poziva Komisiju i države članice da predlože sveobuhvatan europski pristup za proširenje izvora kapitala za tehnološka ulaganja u EU-u, uključujući inicijative čelnika europskog privatnog sektora za potporu ulaganjima poslovnih anđela, kao i za jamčenje olakšavanja dostupnosti rizičnog i početnog kapitala za europska poduzeća i novoosnovana poduzeća;

21. naglašava da su program Digitalna Europa, kao i program Obzor Europa i program za povezivanje Europe neophodni za pokretanje digitalne transformacije Europe i trebali bi dobiti odgovarajuća financijska sredstva; apelira na Komisiju da zajamči pokretanje tih programa što je prije moguće; podsjeća da države članice moraju poštovati svoju obvezu iz strategije Europa 2020. da 3 % svojeg BDP-a ulažu u istraživanje i razvoj;

22. poziva Komisiju da poradi na pozicioniranju EU-a kao predvodnika u procesu usvajanja i standardizacije novih tehnologija kako bi se zajamčilo da je umjetna inteligencija humana i u skladu s europskim vrijednostima, temeljnim pravima i normama; ističe potrebu za suradnjom s organizacijama za standarde, industrijom i međunarodnim partnerima na utvrđivanju svjetskih standarda, s obzirom na globalnu prirodu tehnološkog vodstva i razvoja; smatra da je upotreba sporazuma radionice CEN-a u određenim područjima, kao što su umjetna inteligencija i nove tehnologije, način za povećanje učinkovitosti razvoja usklađenih standarda;

23. podupire cilj Komisije da poveća dostupnost i razmjenu neosobnih podataka i ojača europsko gospodarstvo; smatra da bi se pri ispunjavanju ovog cilja trebali uzeti u obzir rizici povezani s povećanim pristupom neosobnim podacima poput deanonimizacije;

24. vjeruje da postoji potreba za poticanjem pristupa većem broju podataka za MSP-ove i poziva na poticaje kojima bi se MSP-ovima omogućio pristup neosobnim podacima koje su proizveli drugi privatni dionici u dobrovoljnom i obostrano korisnom postupku s ciljem pridržavanja svim potrebnim zaštitnim mjerama u skladu s Uredbom (EU) 2016/679 kao i pravnim okvirom o pravima intelektualnog vlasništva;

25. primjećuje da u ispunjavanju javnih usluga ili tijekom ugovora o javnoj nabavi javna poduzeća stvaraju, prikupljaju i obrađuju značajnu količinu neosobnih podataka, što predstavlja značajnu vrijednost za njihovu komercijalnu ponovnu upotrebu i korist za društvo; potiče Komisiju i države članice da učine takve podatke šire dostupnima za ponovnu upotrebu u općem interesu, u cilju postizanja ciljeva Direktive o otvorenim podacima;

26. podsjeća da nam je potrebno podatkovno gospodarstvo koje je prikladno za cijeli EU jer je ono ključni pospješitelj digitalizacije; smatra da bi visoka razina zaštite podataka za pouzdanu umjetnu inteligenciju mogla pomoći povećati povjerenje potrošača; smatra da je važno da EU zajamči visok stupanj kontrole kupaca, i kada je primjenjivo, potrošača nad njihovim podacima i pritom osigura najviše standarde zaštite osobnih podataka, s jasnim i usklađenim pravilima o, među ostalim, pravima intelektualnog vlasništva, no smatra da je ključno zadržati otvorenost prema trećim zemljama i da je važan slobodan protok neosobnih podataka preko granica;

27. primjećuje Akt o digitalnim uslugama i Akt o digitalnim tržištima i smatra da bi trebali doprinijeti podupiranju inovacija, jamčenju visoke razine zaštite potrošača i poboljšanju prava, povjerenja i sigurnosti korisnika na internetu; naglašava potrebu da se osigura da europsko tržište ostane aktivno i visoko konkurentno;

28. ističe da bi zaštita potrošača trebala imati važnu ulogu u Aktu o digitalnim uslugama i uvjeren je da bi se većom transparentnošću i dužnom pažnjom za internetska tržišta povećala sigurnost proizvoda i time povećalo povjerenje potrošača u internetska tržišta;

29. ističe da su potrebne jasne odgovornosti internetskih tržišta utemeljene na načelu proporcionalnosti; ističe da treba uspostaviti jasna pravila o odgovornosti platformi u pogledu robe koja se na njima prodaje ili oglašava kako bi se uklonila pravne praznine zbog koje kupac ne uspijeva dobiti naknadu na koju ima pravo na temelju zakona ili ugovora o isporuci robe, primjerice zbog nemogućnosti utvrđivanja identiteta primarnog prodavatelja, na primjer načelo „upoznaj svog klijenta";

30. pozdravlja Novu strategiju za potrošače koju je predložila Komisija i potiče Komisiju da ažurira zakonodavstvo o zaštiti potrošača, prema potrebi, kako bi se bolje uzeli u obzir učinci nove tehnologije i potencijalne štete za potrošače, osobito za najranjivije skupine i uzimajući u obzir posljedice pandemije bolesti COVID-19; smatra da bi europski potrošači trebali biti ovlašteni igrati aktivnu ulogu u digitalnoj tranziciji te da povjerenje potrošača i usvajanje digitalnih tehnologija ovise o tome da njihova prava budu zaštićena u svim okolnostima;

31. podsjeća da neopravdano geografsko blokiranje internetskih usluga predstavlja veliku prepreku jedinstvenom tržištu i neopravdanu diskriminaciju europskih potrošača; primjećuje prvi kratkoročni pregled Komisije Uredbe o geografskom blokiranju i potiče Komisiju da nastavi s njezinom procjenom te da se uključi u dijalog s dionicima uzimajući u obzir sve veću potražnju za prekograničnim pristupom audiovizualnim uslugama s ciljem poticanja optjecaja kvalitetnog sadržaja diljem EU-a;

32. ponavlja temeljna prava EU-a na privatnost i zaštitu osobnih podataka, uključujući, između ostalog, izričiti informirani pristanak koji je sadržana u Općoj uredbi o zaštiti podataka; ističe da bi se pristanak trebao temeljiti na razumljivim i lako dostupnim informacijama o tome kako će se osobni podaci koristiti i obrađivati te da bi se to također trebalo poštivati u algoritmima;

33. pozdravlja novu Strategiju EU-a za kibersigurnost za digitalno desetljeće, koja je neophodna kako bi se osiguralo povjerenje građana i u potpunosti iskoristile inovacije, povezivost i automatizacija u digitalnoj preobrazbi, uz istodobnu zaštitu temeljnih prava, te poziva na učinkovitu i brzu provedbu navedenih mjera;

34. poziva države članice da bez odgode primijene Europski akt o pristupačnosti kako bi se učinkovito uklonile prepreke za građane s invaliditetom i zajamčila dostupnost dostupnih digitalnih usluga, kao i prikladnost uvjeta pod kojima se one pružaju, s ciljem postizanja potpuno uključivog i pristupačnog jedinstvenog digitalnog tržišta kojim se jamči jednako postupanje i uključenost osoba s invaliditetom; potiče države članice na proširenje primjene Direktive o pristupačnosti internetskih stranica i mobilnih aplikacija tijela javnog sektora na područja otvorena za javnu uporabu, posebno u zdravstvenom, prometnom, poštanskom ili telekomunikacijskom sektoru ([23]);

***Drugi dio: poboljšanje upotrebe umjetne inteligencije za europske potrošače***

35. čvrsto vjeruje da umjetna inteligencija, ako je razvijena u skladu s primjenjivim zakonodavstvom, može poboljšati određena područja za europske građane i ponuditi značajne koristi i vrijednost za gospodarstvo, sigurnost, zaštitu, obrazovanje, zdravstvenu skrb, promet i okoliš; vjeruje da, posebno za skupine potrošača za koje se smatra da su u ranjivim situacijama, treba osigurati sigurnost, zaštitu, uključenost, nediskriminaciju, pristupačnost i pravednost proizvoda i usluga kojima se upravlja pomoću umjetne inteligencije kako nitko ne bi bio zapostavljen dok bi njihove koristi trebale biti dostupnu cijelom društvu;

36. uviđa da za ostvarenje koristi od umjetne inteligencije Komisija, države članice, privatni sektor, civilno društvo i znanstvena zajednica moraju učinkovito surađivati i stvoriti ekosustav za sigurnu i humanu umjetnu inteligenciju kojom će se doprinijeti cijelom društvu;

37. napominje da, iako umjetna inteligencija nudi dobar potencijal, može donijeti i određene visoke rizike zbog pristranosti i netransparentnosti; smatra da se ti rizici mogu očitovati ovisno o specifičnom kontekstu i slučajevima upotrebe umjetne inteligencije; poziva na to da postupci sljedivosti sustava temeljenih na umjetnoj inteligenciji budu transparentni i da ih se može preispitati u slučaju dokazane ozbiljne štete;

([23]) Direktiva (EU) 2016/2102 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. listopada 2016. o pristupačnosti internetskih stranica i mobilnih aplikacija tijela javnog sektora (SL L 327, 2.12.2016., str. 1.), uvodna izjava 34.

38. smatra da, uz neke od prepreka razvoju, usvajanju i učinkovitoj regulaciji digitalne tehnologije u EU-u, i nedostatak povjerenja potrošača može otežati dalekosežnu primjenu umjetne inteligencije; skreće pozornost na to da građani ne razumiju procese kojima napredni algoritamski i sustavi umjetne inteligencije donose odluke;

39. napominje da je potrošačima potreban jasan i predvidljiv pravni okvir u slučaju neispravnosti proizvoda;

40. poziva Komisiju i države članice da stalno poboljšavaju onaj dio javne uprave koji će biti odgovoran za provedbu budućeg zakonodavstva o umjetnoj inteligenciji;

41. pozdravlja Bijelu knjigu Komisije o umjetnoj inteligenciji i poziva Komisiju da razradi zajednički regulatorni okvir EU-a za umjetnu inteligenciju koji se temelji na riziku, human je, jasan i otporan na promjene u budućnosti; smatra da je to potrebno kako bi se nadzirali automatizirani sustavi donošenja odluka i da bi se time trebalo dopuniti postojeće zakonodavstvo relevantno za umjetnu inteligenciju i osigurati da je proporcionalno ovisno o razini rizika;

42. naglašava važnost osiguranja odgovarajućeg stupnja ljudske kontrole nad algoritamskim donošenjem odluka i jamčenje prikladnih i učinkovitih mehanizama pravne zaštite;

43. naglašava važnost osnaživanja potrošača osnovnim osposobljavanjem i vještinama u području umjetne inteligencije koje bi im omogućile da imaju više koristi od tih tehnologija i da se istodobno zaštite od svih mogućih prijetnji;

44. napominje da iako se na umjetnu inteligenciju u različitoj mjeri već primjenjuje aktualno europsko zakonodavstvo, umjetna inteligencija donosi sa sobom nova, zasad neriješena pravna pitanja koja utječu na potrošače i stoga poziva Komisiju da izda jasne smjernice za funkcioniranje i sinergiju između aktualnog mjerodavnog zakonodavstva i svih novih predloženih mjera kako bi se popunile postojeće pravne praznine i postigao proporcionalan i dosljedan pravni okvir; smatra da je suradnja među državama članicama važna za jačanje jedinstvenog digitalnog tržišta;

45. poziva Komisiju i države članice da zajamče blisku suradnju pri primjeni regulatornog okvira kako bi se spriječilo fragmentirano jedinstveno tržište;

46. smatra da je umjetna inteligencija tehnologija koja se brzo razvija i iziskuje učinkovito zakonodavstvo, ne samo smjernice, temeljeno na načelima i proporcionalnosti; vjeruje da je za postizanje toga potrebno široko definirati umjetnu inteligenciju kako bi sve regulatorne mjere u različitim sektorima mogle ostati fleksibilne i prilagodljive s ciljem uzimanja u obzir budućeg razvoja i odgovarajućeg rješavanja različitih razina rizika korištenja umjetne inteligencije koje se treba dodatno definirati u okviru sektorskih okvira; vjeruje da buduća uredba mora na odgovarajući način odražavati stupanj u kojem se uočeni rizici umjetne inteligencije pojavljuju u praksi pri različitim načinima korištenja i primjene umjetne inteligencije;

47. ističe da uporaba algoritama za samoučenje omogućuje tvrtkama stjecanje sveobuhvatnog uvida o potrošačevim osobnim okolnostima i obrascima ponašanja; stoga poziva Komisiju da sveobuhvatno regulira tehnologije umjetne inteligencije kako bi zabranila nepoštenu upotrebu ili zloupotrebu takvih sustava;

48. vjeruje da bi cilj regulatornog okvira za umjetnu inteligenciju trebao biti stvaranje unutarnjeg tržišta za vjerodostojne i sigurne proizvode, aplikacije i usluge koji se temelje na umjetnoj inteligenciji te da bi to trebalo biti u skladu s člankom 114. Ugovora o funkcioniranju Europske unije;

49. naglašava pravo potrošača da budu pravovremeno i na odgovarajući način te u lako dostupnom obliku informirani o postojanju i mogućem ishodu sustava umjetne inteligencije te o tome kako se odluke sustava mogu provjeriti, smisleno osporiti i ispraviti;

50. poziva na obvezno pružanje informacija koje bi naznačile komuniciraju li potrošači sa sustavima umjetne inteligencije;

51. smatra da su objašnjivost i transparentnost ključne za izgradnju i zadržavanje povjerenja korisnika u sustave umjetne inteligencije; smatra da to znači da procesi trebaju biti transparentni, da se o mogućnostima i svrsi sustava umjetne inteligencije treba otvoreno izvještavati i da se odluke moraju moći objasniti osobama na koje one izravno utječu;

52. vjeruje da se regulatornim okvirom treba podupirati razvoj pouzdanih sustava umjetne inteligencije i zajamčiti visoki standardi zaštite potrošača kako bi se ojačalo povjerenje potrošača u proizvode koji se temelje na umjetnoj inteligenciji; smatra da su potrebni postupnije utvrđivanje rizika i odgovarajući zakonski zahtjevi i mjere zaštite od štete nanesene potrošačima; također smatra da bi se regulatornim okvirom trebala zajamčiti transparentnost, odgovornost te omogućiti jasno prenošenje relevantnih zahtjeva potrošačima i regulatornim tijelima te poticati programere za umjetnu inteligenciju i one koji je uvode da proaktivno prihvaćaju vjerodostojnost umjetne inteligencije;

53. poziva Komisiju da promiče razmjenu informacija povezanih s algoritamskim sustavima među tijelima za nadzor tržišta te da podrži stjecanje zajedničkog razumijevanja o algoritamskim sustavima na jedinstvenom tržištu pružanjem smjernica, mišljenja i stručnog znanja tijelima država članica;

54. smatra da bi se takav okvir trebao temeljiti na etičkom, humanom pristupu i koji se temelji na temeljnim pravima tijekom osmišljavanja, razvoja i životnog ciklusa proizvoda umjetne inteligencije koji se temelje na očuvanju temeljnih prava i načela transparentnosti, objašnjivosti (prema potrebi), odgovornosti te prava i obaveza sukladno Općoj uredbi o zaštiti podataka, uključujući dizajn i standardne postavke kojima se smanjuje količina podataka, ograničava svrha i uvodi zaštita podataka;

55. smatra da bi područje primjene novih regulatornih zahtjeva trebalo proširiti tako da primjena umjetne inteligencije u specifičnom kontekstu za koju se smatra da predstavlja najveći rizik bude podvrgnuta najstrožim regulatornim zahtjevima i kontrolama, uključujući mogućnost zabrane štetnih ili diskriminirajućih praksi; poziva Komisiju da razvije objektivnu metodologiju za izračun rizika od štete, uz ono što već postoji u aktualnom zakonodavstvu o potrošačima; smatra da bi se u takvoj metodologiji trebao izbjegavati ograničavajući, binarni pristup koji bi brzo mogao zastarjeti te da se umjesto toga treba usredotočiti na kontekst, primjenu i posebnu upotrebu umjetne inteligencije;

56. ističe da bi standardizacija umjetne inteligencije diljem EU-a trebala potaknuti inovacije i interoperabilnost te zajamčiti visoku razinu zaštite potrošača; priznaje da su potrebni dodatno promicanje i razvoj zajedničkih standarda za umjetnu inteligenciju, poput onih primjenjivih za dijelove uređaja i punu primjenu, iako već postoji znatan broj standarda;

57. smatra da bi se nakon uspostave jasnih pravnih pravila i provedbenih mehanizama mogla razmotriti uloga dobrovoljnih pouzdanih oznaka za umjetnu inteligenciju, a istodobno je važno imati na umu da asimetrija informacija svojstvena sustavima algoritamskog učenja čini vrlo složenu ulogu sustava označivanja; smatra da bi takva oznaka mogla poboljšati transparentnost tehnologije utemeljene na umjetnoj inteligenciji; ističe da svaki takav sustav označivanja mora biti razumljiv potrošačima i pokazati da pruža mjerljivu korist u pogledu osviještenosti potrošača usklađenom primjenom umjetne inteligencije, uz poticanje na donošenje odluka utemeljenih na informacijama jer se u protivnom neće postići dovoljna razina njegovog usvajanja u svakodnevnoj uporabi;

58. čvrsto vjeruje da novi regulatorni zahtjevi i procjene moraju biti razumljivi i provedivi te da bi ih trebalo uključiti među postojeće zahtjeve prema pojedinačnim sektorima kad je to primjenjivo i održati administrativne zahtjeve proporcionalnima;

59. poziva Komisiju i države članice da upotrijebe inovativne regulatorne alate kao što su regulatorna zaštićena okruženja u skladu s načelom predostrožnosti kako bi pomogle osloboditi put prema povećanju novoosnovanih poduzeća i malih društava; smatra da bi se tim alatima trebalo poticati inovacije ako se primjenjuju u kontroliranom okruženju; ističe da će stvaranje usklađenog okruženja za inovativno testiranje i potvrđivanje proizvoda temeljenih na tehnologijama kao što je umjetna inteligencija pomoći europskim poduzećima da prevladaju rascjepkanost jedinstvenog tržišta i iskoriste potencijal rasta diljem EU-a;

60. ističe da je najučinkovitiji način smanjenja pristranosti osiguravanje kvalitete skupova podataka koji se koriste za treniranje sustava umjetne inteligencije;

61. smatra da bi upotrebu umjetne inteligencije u visokorizičnom kontekstu trebalo ograničiti na posebne i jasno opravdane svrhe, potpuno poštujući mjerodavni zakon i obveze transparentnosti; naglašava da će samo jasan i pravno siguran pravni okvir biti odlučujući čimbenik u osiguravanju zaštite i sigurnosti, zaštite podataka i potrošača, potpore i povjerenja javnosti u nužnost i proporcionalnost upotrebe takvih tehnologija; poziva Komisiju da pomno razmotri postoje li određeni slučajevi, situacije ili prakse upotrebe za koje bi trebalo usvojiti posebne tehničke standarde, uključujući temeljne algoritme; ako se takvi tehnički standardi usvoje, smatra da ih je neophodno redovito pregledavati i ponovno evaluirati od strane nadležnih tijela s obzirom na brzi tehnološki razvoj;

62. vjeruje da uspostavljanje odbora za pregled proizvoda i usluga umjetne inteligencije od strane organizacija i poduzeća za procjenu potencijalnih koristi i potencijalne štete, posebno potencijalnog društvenog učinka koji proizlazi iz visokorizičnih projekata koji se temelje na umjetnoj inteligenciji, može biti koristan alat za pomoć organizacijama pri donošenju odgovornih odluka o proizvodima i uslugama umjetne inteligencije, posebno kada uključuju relevantne dionike;

63. ističe važnost obrazovanja i istraživanja u području umjetne inteligencije; naglašava da EU mora izgraditi svoje digitalne kapacitete poticanjem većeg broja ljudi da nastave karijeru u sektorima povezanim s IKT-om, osposobljavanjem većeg broja stručnjaka za obradu podataka u području umjetne inteligencije, kao i stručnjaka u povezanim novim domenama poput ulaganja u umjetnu inteligenciju i sigurnost umjetne inteligencije; poziva na značajna ulaganja u Europsku mrežu centara za izvrsnost u umjetnoj inteligenciji i stvaranje paneuropskih sveučilišnih i istraživačkih mreža usmjerenih na umjetnu inteligenciju; smatra da bi se tom mrežom trebalo pomoći jačanje razmjene znanja o umjetnoj inteligenciji, podupirati talente povezane s umjetnom inteligencijom u EU-u i privući nove talente, poticati suradnju između inovativnih tvrtki, visokog obrazovanja, istraživačkih institucija i razvojnih programera umjetne inteligencije te pružiti specijalizirano osposobljavanje i razvoj za regulatorna tijela, s ciljem osiguranja pravilne uporabe ovih tehnologija i zaštite europskih građana od potencijalnih rizika i štete po njihova temeljna prava; nadalje naglašava važnost mjera i informacijskih kanala koji malim i srednjim poduzećima te novoosnovanim poduzećima pomažu da se učinkovito digitaliziraju i provedu petu industrijsku revoluciju; uviđa da se dijeljenjem i ponovnom upotrebom komponenata primjene umjetne inteligencije povećava upotreba i korištenje rješenja umjetne inteligencije; naglašava važnost osnovnih istraživanja o temeljima umjetne inteligencije; naglašava da je potrebno omogućiti sveobuhvatno istraživanje svih primjena i tehnologija umjetne inteligencije;

64. poziva na procjene učinka posljedica digitalne podjele na ljude i konkretne radnje kako ih premostiti; poziva na ublažavanje negativnog učinka obrazovanjem, prekvalifikacijom i unapređenjem vještina; naglašava da je potrebno uzeti u obzir rodnu dimenziju s obzirom na nedovoljnu zastupljenost žena u poduzećima u području STEM-a i digitalnim poduzećima; vjeruje da bi posebnu pozornost trebalo posvetiti programima pismenosti u području umjetne inteligencije;

65. poziva Komisiju da ažurira postojeći okvir za sigurnost proizvoda i odgovornost za proizvod kako bi se riješili novi izazovi koje donose digitalne tehnologije u nastajanju kao što je umjetna inteligencija; i potiče Komisiju da, među ostalim, ažurira Direktivu o općoj sigurnosti proizvoda i Direktivu o odgovornosti za proizvode, posebno uz razmatranje preusmjeravanja koncepta „teret dokazivanja” za štetu koje su nanijele nove digitalne tehnologije, u jasno definiranim slučajevima i nakon odgovarajuće procjene, i prilagođavanje pojmova „proizvod”, „šteta” i „neispravnost” tako da odražavaju složenost novih tehnologija, uključujući proizvode s ugrađenom umjetnom inteligencijom, internetom stvari i robotikom, samostalni softver i softver ili ažuriranja koja podrazumijevaju značajne izmjene proizvoda što dovodi do *de facto* novog proizvoda;

66. naglašava da bi za uvođenje umjetne inteligencije, kao i svake nove tehnologije, trebalo osigurati odgovarajuću razinu povezivosti, uključujući i u regijama suočenim s demografskim ili gospodarskim izazovima; poziva da se nejednaki pristup tehnologiji u ruralnim područjima uzme u obzir posebno kada se sredstva Unije koriste za uvođenje 5G mreža, smanjenje „nepokrivenih područja” i infrastrukturu za povezivanje općenito; poziva na komunikacijsku strategiju EU-a kojom se građanima EU-a pružaju pouzdane informacije te kampanje za podizanje razine osviještenosti o 5G mrežama;

67. poziva Komisiju da ocijeni razvoj i upotrebu tehnologija decentraliziranog vođenja evidencije transakcija, uključujući lance blokova, a posebno pametne ugovore na jedinstvenom digitalnom tržištu, i da izradi smjernice te da razmotri mogućnost stvaranja odgovarajućeg pravnog okvira kako bi se zajamčila pravna sigurnost poslovnim subjektima i potrošačima, posebno kad je riječ o pitanjima zakonitosti, provedbe pametnih ugovora u prekograničnim situacijama i, kada je to primjenjivo, zahtjevima za javnobilježničku ovjeru;

68. poziva na zaključenje plurilateralnih pregovora Svjetske trgovinske organizacije (WTO) o e-trgovini, s uravnoteženim ishodom; poziva Komisiju da pažljivo procijeni učinak klauzule o izvornim kodovima o kojoj se trenutačno raspravlja u okviru pregovora o e-trgovini u pogledu budućeg zakonodavstva EU-a o umjetnoj inteligenciji na razini WTO-a, uključujući učinak na prava potrošača, te da u tu procjenu uključi Europski parlament; žali zbog toga što se, u nedostatku globalnih pravila, poduzeća iz EU-a mogu suočiti s necarinskim preprekama u digitalnoj trgovini kao što su neopravdano geografsko blokiranje, lokalizacija podataka i obvezni zahtjevi za prijenos tehnologije; konstatira da te prepreke predstavljaju poseban izazov za mala i srednja poduzeća; ističe da bi globalna pravila o digitalnoj trgovini mogla dodatno povećati zaštitu potrošača; podržava trajno određivanje moratorija WTO-a na elektroničke prijenose i naglašava da je važno pojasniti definiciju elektroničkog prijenosa; poziva na cjelovitu provedbu i širu primjenu Sporazuma WTO-a o informacijskoj tehnologiji, njegovo proširenje i provedbu Referentnog dokumenta WTO-a o telekomunikacijskim uslugama;

69. uviđa ambiciju da EU postane svjetski predvodnik u razvoju i primjeni umjetne inteligencije; poziva EU da nastavi surađivati s partnerima, primjerice u okviru Organizacije za gospodarsku suradnju i razvoj (OECD) i WTO-a, kako bi se utvrdili globalni standardi za umjetnu inteligenciju u cilju smanjenja trgovinskih prepreka i promicanja pouzdane umjetne inteligencije u skladu s vrijednostima EU-a; podržava međunarodnu regulatornu i drugu suradnju među zemljama OECD-a u području digitalnog gospodarstva, uključujući Globalno partnerstvo za umjetnu inteligenciju; potiče EU da u tom pogledu pojača suradnju s UN-om i međunarodnim tijelima za normizaciju; prima na znanje zaključivanje sporazuma o Sveobuhvatnom regionalnom ekonomskom partnerstvu (RCEP) kojim se utro put najvećem svjetskom projektu gospodarske integracije; smatra da bi EU trebao promicati digitalna pravila koja su u skladu s demokratskim načelima, ljudskim pravima i održivim razvojem; u tom pogledu podržava prijedlog o osnivanju Vijeća za trgovinu i tehnologiju između EU-a i SAD-a;

70. u tom pogledu podržava rad na Transatlantskom partnerstvu u području umjetne inteligencije kako bi se postigao snažniji i širi konsenzus o načelima etičke umjetne inteligencije i upravljanja podacima te kako bi se u okviru tih načela poticale inovacije i razmjena podataka u cilju razvoja umjetne inteligencije i kako bi se olakšali trgovina i razvoj usklađenih pravila i zajedničkih standarda u području digitalne trgovine, jamčeći EU-u glavnu ulogu u utvrđivanju tih standarda; ističe da bi taj transatlantski sporazum u području umjetne inteligencije trebao sadržavati i poglavlje posvećeno sigurnosti podataka te zaštiti podataka korisnika i potrošača kako bi se osigurala zaštita pravila EU-a; poziva Komisiju da nastavi surađivati sa SAD-om, Japanom i drugim partnerima istomišljenicima na reformi pravila WTO-a o, među ostalim, subvencijama, prisilnim prijenosima tehnologije i poduzećima u državnom vlasništvu; naglašava važnost sporazuma EU-a o slobodnoj trgovini u promicanju interesa i vrijednosti poduzeća, potrošača i radnika iz EU-a u globalnom digitalnom gospodarstvu te ih smatra komplementarnima konkurentnom jedinstvenom digitalnom tržištu; konstatira da je posebno ključna suradnja s Ujedinjenom Kraljevinom koja ima važnu ulogu u globalnom digitalnom gospodarstvu;

71. apelira na države članice da u svoje planove oporavka uključe projekte za digitalizaciju prometa; ističe da je potrebno osigurati stabilno i odgovarajuće financiranje za proces izgradnje prometne infrastrukture i infrastrukture IKT-a za inteligentne prometne sustave (ITS), uključujući sigurno uvođenje mreže 5G, razvoj mreže 6G i budućih bežičnih mreža, kako bi se omogućio razvoj punog potencijala digitaliziranog prometa i istodobno osigurali visoki sigurnosni standardi u prometu; u tom pogledu naglašava potrebu za razvojem nove infrastrukture i nadogradnjom postojeće infrastrukture; poziva države članice da osiguraju sigurnu, otpornu visokokvalitetnu prometnu infrastrukturu kako bi se olakšalo uvođenje povezanih i automatiziranih usluga mobilnosti; ističe da treba ubrzati nadogradnju relevantne prometne i digitalne infrastrukture u transeuropskoj prometnoj mreži (TEN-T); stoga poziva Komisiju da u svojoj reviziji Uredbe o TEN-T-u i Uredbe o željezničkim teretnim koridorima predloži mehanizme kako bi se taj postupak osigurao;

72. naglašava golem potencijal umjetne inteligencije u sektoru prometa i njezinu sposobnost za povećanje automatizacije cestovnog, željezničkog, vodnog i zračnog prometa; ističe ulogu umjetne inteligencije u poticanju multimodalnosti i alternativnih načina prijevoza te razvoja pametnih gradova, čime se poboljšava iskustvo putovanja svih građana jer promet, logistika i prometni tokovi postaju učinkovitiji, sigurniji i ekološki prihvatljiviji, uz skraćivanje trajanja putovanja, smanjenje zagušenja, smanjenje štetnih emisija i smanjenje troškova; ističe golem potencijal sustava koji upotrebljavaju umjetnu inteligenciju u prometnom sektoru u smislu sigurnosti cestovnog prometa i postizanja ciljeva utvrđenih u sklopu koncepta „Vizija nula nesreća”; naglašava da će umjetna inteligencija, u skladu s konceptom mobilnosti kao usluge (MaaS), doprinijeti daljnjem razvoju neometane multimodalnosti; poziva Komisiju da istraži kako olakšati uravnotežen razvoj mobilnosti kao usluge, posebno u urbanim područjima;

73. pozdravlja postignuća zajedničkog poduhvata istraživanja i razvoja upravljanja zračnim prometom na jedinstvenom europskom nebu (SESAR) i traži da se ojačaju istraživanja i ulaganja kako bi se maksimalno iskoristio potencijal umjetne inteligencije u sektoru zrakoplovstva za potrošače poboljšanjem marketinga, prodaje, distribucije, postupaka određivanja cijena zračnih prijevoznika i zemaljskih usluga (sigurnosne kontrole itd.); primjećuje da se s pomoću umjetne inteligencije može razviti automatizirana plovidba u pomorskom prijevozu na duge i kratke udaljenosti i unutarnjim plovnim putovima te poboljšati pomorski nadzor u kontekstu povećanja brodskog prometa; traži uvođenje umjetne inteligencije i veću razinu opsežne digitalizacije u svim europskim lukama radi poboljšanja učinkovitosti i konkurentnosti, naglašava vodeću ulogu koju će digitalizacija, umjetna inteligencija i robotika imati u turističkom sektoru, doprinoseći tako dugoročnoj održivosti industrije; primjećuje da su neophodna odgovarajuća financijska sredstva i poticaji za turističke objekte, posebno za mikro poduzeća te mala i srednja poduzeća, kako bi im se omogućilo da iskoriste prednosti digitalizacije i moderniziraju svoju ponudu za potrošače; napominje da će to pomoći promicanju digitalnog vodstva EU-a u održivom turizmu putem istraživanja i razvoja, zajedničkih ulaganja i javno-privatnih partnerstava;

74. podsjeća na to da umjetna inteligencija može dovesti do pristranosti, a time i do raznih oblika diskriminacije na temelju spola, rase, boje kože, etničkog ili socijalnog podrijetla, genetskih osobina, jezika, vjere ili uvjerenja, političkog ili bilo kakvog drugog mišljenja, pripadnosti nacionalnoj manjini, imovine, rođenja, invaliditeta, dobi ili seksualne orijentacije; u tom pogledu podsjeća da se mora zajamčiti puna zaštita prava za sve građane te da inicijative u području umjetne inteligencije ne smiju dovesti do bilo kakvog oblika diskriminacije; ističe da ta pristranost i diskriminacija mogu proizaći iz već pristranih skupova podataka, koji su odraz aktualne diskriminacije u društvu; naglašava da se u području umjetne inteligencije mora izbjeći pristranost koja dovodi do zabranjene diskriminacije te da umjetna inteligencija ne smije dovesti do reproduciranja diskriminatornih procesa; ističe da o spomenutim rizicima treba voditi računa pri osmišljavanju tehnologija u kojima se upotrebljava umjetna inteligencija te da je važno surađivati s pružateljima tehnologije umjetne inteligencije kako bi se odgovorilo na trajne manjkavosti koje omogućuju diskriminaciju; preporučuje da se u sastavu timova zaduženih za osmišljavanje i razvoj umjetne inteligencije odražava raznolikost društva;

75. naglašava važnost transparentnosti algoritama kako bi se u potpunosti zaštitila temeljna prava; smatra da zakonodavci, uzimajući u obzir važne etičke i pravne posljedice, trebaju analizirati složeno pitanje odgovornosti, a posebno odgovornosti za štetu nanesenu osobama i imovini, te da bi odgovornost pri svim primjenama umjetne inteligencije uvijek trebala snositi fizička ili pravna osoba;

76. ističe da umjetna inteligencija treba biti široko dostupna u kulturnim i kreativnim sektorima i industrijama diljem Europe kako bi se zadržali ravnopravni uvjeti i pošteno tržišno natjecanje svih dionika i aktera u Europi; naglašava potencijal tehnologija umjetne inteligencije za kulturne i kreativne sektore i industrije, od boljeg upravljanja publikom, promidžbe i angažiranja do potpomognutog prikupljanja sadržaja, revalorizacije kulturnog arhivskog gradiva te potpomognute provjere činjenica i podatkovnog novinarstva; naglašava potrebu da se ponude mogućnosti učenja i osposobljavanja kako bi se europskom društvu omogućilo da shvati upotrebu, potencijalne rizike i mogućnosti umjetne inteligencije; u tom pogledu ponovno ističe svoje stajalište da inovacije u području umjetne inteligencije i robotike treba uključiti u obrazovne planove i programe osposobljavanja; podsjeća na posebne zahtjeve strukovnog obrazovanja i osposobljavanja kad je riječ o umjetnoj inteligenciji te poziva na suradnički pristup na europskoj razini osmišljen za povećanje potencijala koji umjetna inteligencija nudi za strukovno obrazovanje i osposobljavanje širom Europe; naglašava da je prenošenje Direktive o audiovizualnim medijskim uslugama ([24]) u nacionalno zakonodavstvo ključno za postizanje istinskog jedinstvenog digitalnog tržišta kojim se promiče kulturna raznolikost;

77. ističe nedostatak europskog financiranja rizičnim kapitalom, nedostatak pristupa financiranju i nedostatak dostupnosti podataka, nadalje prepoznaje vanjske i unutarnje prepreke za usvajanje tehnologija umjetne inteligencije, posebno za manje zrele sektore i MSP-ove; poziva na sveobuhvatan pristup u Uniji utemeljen na promicanju poduzetništva kroz propise koji pogoduju ulagačima kako bi se osigurao pristup financiranju za perspektivne europske start-upove u svim fazama rasta; poziva na zajedničke napore za sprečavanje i obeshrabrivanje iseljavanja mladih obećavajućih europskih poduzeća koja često ne uspijevaju doći do financiranja nakon ulaska na tržište;

78. podsjeća da se postojećim zakonodavstvom Unije ne predviđaju obvezni kibersigurnosni zahtjevi za proizvode i usluge općenito; poziva na uključivanje ključnih zahtjeva u fazu projektiranja (integrirana sigurnost) te na upotrebu odgovarajućih kibersigurnosnih standarda i postupaka tijekom životnog ciklusa proizvoda i usluga te duž njihovih lanaca opskrbe;

79. ističe da će četvrta industrijska revolucija ovisiti, među ostalim, o pristupu sirovinama kao što su litij i rijetki zemni metali te da Unija treba smanjiti svoju ovisnost o njihovom uvozu ograničavanjem apsolutne potrošnje i vlastitim okolišno odgovornim rudarstvom i kružnim gospodarstvom; smatra da bi snažnija politika o kružnom gospodarstvu koja se primjenjuje na digitalne uređaje i poluvodiče mogla istodobno doprinijeti industrijskoj suverenosti Unije i izbjegavanju negativnog učinka rudarskih aktivnosti povezanih sa sirovinama;

80. poziva na jasniju strategiju za europske digitalnoinovacijske centre kako bi se MSP-ove, poduzeća srednje tržišne kapitalizacije i start-up poduzeća poticalo u širokoj primjeni novih tehnologija; ističe da bi mreža europskih digitalnoinovacijskih centara trebala osigurati široku geografsku pokrivenost diljem Europe, uključujući udaljena, ruralna i otočna područja, te potaknuti međusektorski dijalog; poziva Komisiju da izradi ambicioznu i sveobuhvatnu strategiju za

([24]) Direktiva (EU) 2018/1808 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. studenoga 2018. o izmjeni Direktive 2010/13/EU o koordinaciji određenih odredaba utvrđenih zakonima i drugim propisima u državama članicama o pružanju audiovizualnih medijskih usluga (Direktiva o audiovizualnim medijskim uslugama) u pogledu promjenjivog stanja na tržištu (SL L 303, 28.11.2018., str. 69.).

potporu osnivanju i rastu start-up poduzeća s ciljem stvaranja nove generacije europskih digitalnih jednoroga u roku od 10 godina, a strategija bi se trebala baviti mjerama poput poreznih poticaja za start-up poduzeća i novoosnovane MSP-ove te uvođenje vize za novoosnovana poduzeća;

81. pozdravlja novu strategiju Komisije u području računalstva u oblaku i inicijativu Europski oblak;

82. pozdravlja potencijalni pozitivni utjecaj umjetne inteligencije na europska tržišta rada, uključujući otvaranje radnih mjesta, sigurnija i uključivija radna mjesta, borbu protiv diskriminacije pri zapošljavanju i u pogledu plaća, kao i promicanje boljeg usklađivanja vještina i boljih tijekova rada, pod uvjetom da se rizici ublaže i da se zakonodavni okviri redovito ažuriraju u skladu s napretkom digitalne tehnologije;

83. poziva države članice da ulažu u visokokvalitetno, prilagodljivo i uključivo obrazovanje i strukovno osposobljavanje i u iste takve sustave cjeloživotnog učenja, kao i u politike prekvalifikacije i usavršavanja za radnike u sektorima na koje bi umjetna inteligencija mogla znatno utjecati, uključujući na polju poljoprivrede i šumarstva; naglašava da se u tom pogledu posebna pozornost mora pridati uključivanju skupina u nepovoljnom položaju;

84. primjećuje nedostatak vještina na europskim tržištima rada; pozdravlja Program vještina za Europu koji je Komisija ažurirala i novi Akcijski plan za digitalno obrazovanje (2021. – 2027.), koji će radnicima pomoći u jačanju digitalnih vještina i u stjecanju kvalifikacija za budući svijet rada te će pomoći u rješavanju problema prilagodbe i stjecanju kvalifikacija i znanja s obzirom na digitalnu i zelenu tranziciju; ističe da je potrebno uključiti etičke aspekte umjetne inteligencije i razvoj vještina u etičke svrhe u sve kurikulume obrazovanja i osposobljavanja za programere i osobe koje rade s umjetnom inteligencijom kao njihov sastavni dio; podsjeća da razvojni programeri, programeri, donositelji odluka i poduzeća koja se bave umjetnom inteligencijom moraju biti svjesni svoje etičke odgovornosti; ističe da se uz pristup pravim vještinama i znanjima o umjetnoj inteligenciji može prevladati digitalni jaz u društvu i da bi se rješenja temeljena na umjetnoj inteligenciji trebala iskoristiti za potporu integraciji osjetljivih skupina, poput osoba s invalidnošću ili stanovnika udaljenih ili ruralnih područja, na tržište rada;

85. ističe da je rodna jednakost temeljno načelo Europske unije i da bi se trebala odražavati u svim politikama EU-a; poziva na priznavanje temeljne uloge žena u postizanju ciljeva europske digitalne strategije u skladu s ciljevima rodne ravnopravnosti; podsjeća da je sudjelovanje žena u digitalnom gospodarstvu ključno za stvaranje uspješnog digitalnog društva i jačanje digitalnog unutarnjeg tržišta EU-a; poziva Komisiju da zajamči provedbu ministarske Izjave o preuzimanju obveze u pogledu žena u digitalnoj sferi; smatra da se umjetnom inteligencijom može znatno doprinijeti prevladavanju rodne diskriminacije i riješiti probleme s kojima se žene susreću kako bi se promicala rodna ravnopravnost, pod uvjetom da se izradi prikladni pravni i etički okvir, da se iskorijene svjesne i nesvjesne predrasude i da se poštuju načela rodne ravnopravnosti;

86. naglašava da je poljoprivreda sektor u kojem će umjetna inteligencija igrati ključnu ulogu u rješavanju problema i izazova u proizvodnji i opskrbi hranom; naglašava da tehnologije interneta stvari i posebno umjetne inteligencije predstavljaju važnu priliku za modernizaciju, automatizaciju i poboljšanje efikasnosti i održivosti poljoprivredno-prehrambenog sektora i za lokalni razvoj u ruralnim područjima, uz povećavanje proizvodnje usjeva i poboljšavanje kvalitete usjeva; smatra da su korištenje digitalnih tehnologija i umjetne inteligencije te sve više istraživanja i razvoja u poljoprivredno-prehrambenom sektoru neophodni za poboljšanje održivosti, učinkovitosti, preciznosti i upravljanje produktivnošću; ističe potencijal interneta stvari i umjetne inteligencije u preciznoj poljoprivredi, osobito pri utvrđivanju vremenskih uvjeta, hranjivih tvari u tlu i potrebe za vodom, kao i kod otkrivanja najezde nametnika i bolesti biljaka; naglašava da se praćenjem uz pomoć automatiziranih i digitalnih alata može pomoći smanjenju ekološkog i klimatsko otiska poljoprivrede; poziva Komisiju i države članice da povećaju sredstva i ulaganja namijenjena poljoprivrednom sektoru u te svrhe i da osiguraju dovoljna sredstva i razviju alate za istraživanje upotrebe umjetne inteligencije u tim područjima kako bi se dotičnim poljoprivrednicima olakšala bolja upotreba dostupnih sredstava, povećala učinkovitost i proizvodnja te poticalo stvaranje centara za inovacije i novoosnovana poduzeća u tom području;

87. smatra da bi primjena umjetne inteligencije u Uniji i upotreba osobnih podataka građana EU-a u tom kontekstu trebali odvijati uz poštovanje naših vrijednosti i temeljni prava priznatih Poveljom EU-a o temeljnim pravima, kao što su ljudsko dostojanstvo, privatnost, zaštita podataka i sigurnost; ističe da umjetna inteligencija mora poštovati pravo EU-a

o zaštiti podataka, posebno Opću uredbu o zaštiti podataka, jer po definiciji obuhvaća obradu podataka; ponavlja da je važno osigurati financijska sredstva potrebna neovisnim javnim tijelima za zaštitu podataka kako bi ona mogla nadzirati i učinkovito osiguravati poštovanje zakonodavstva o zaštiti podataka;

88. ističe da su ulaganje u znanosti, istraživanje i razvoj u području digitalne tehnologije i umjetne inteligencije poticanje boljeg pristupa poduzetničkom kapitalu, razvijanje snažne kibersigurnosti važnih infrastruktura i visokokvalitetnih komunikacijskih mreža te pristup visokokvalitetnim podacima temelji za osiguravanje digitalnog suvereniteta Unije; poziva Komisiju da prouči različite načine na koje postoji rizik da Unija postane ovisna o vanjskim akterima; primjećuje da će nejasni, pretjerani ili neujednačeni propisi kočiti pojavu inovativnih visokotehnoloških jednoroga, novoosnovanih poduzeća i MSP-ova ili će ih potaknuti da razvijaju svoje proizvode i usluge izvan Europe;

89. naglašava da je stvaranje sigurnog i uključivog europskog gigabitnog društva preduvjet za uspjeh Unije u njezinoj digitalnoj tranziciji; ističe ulogu povezivosti, koju posebno pokreće 5G i infrastruktura optičkih vlakana, u transformaciji načina rada i obrazovanja, poslovnih modela i cijelih sektora kao što su proizvodnja, promet i zdravstvo, posebno u kombinaciji s drugim tehnologijama kao što su virtualizacija, računalstvo u oblaku, računalstvo na rubu mreže, umjetna inteligencija, segmentiranje mreže i automatizacija, te ima potencijal za postizanje veće produktivnosti te više inovacija i iskustava korisnika;

90. poziva Komisiju da daje poticaje europskim poduzećima da počnu razvijati i graditi tehnološke kapacitete za mobilne mreže sljedeće generacije; poziva Komisiju da analizira učinak nejednakog pristupa digitalnim tehnologijama i razlika u povezivosti među državama članicama;

91. napominje da je ulaganje u računalstvo visokih performansi ključno za iskorištavanje punog potencijala umjetne inteligencije i drugih tehnologija u nastajanju; poziva na premošćivanje investicijskog jaza u području povezivosti s pomoću instrumenta Next Generation EU te nacionalnog i privatnog financiranja kako bi se kompenziralo za rezove u ulaganjima EU-a za buduće tehnologije iz višegodišnjeg financijskog okvira (VFO) za razdoblje 2021.–2027.;

92. poziva na pristup kibersigurnosti koji obuhvaća cijelo društvo; ističe da bi novi pristupi kibersigurnosti trebali biti osmišljeni na temelju otpornosti i prilagodljivosti na stresove i napade; poziva na holistički pristup kibersigurnosti, pri čemu se uzima u obzir cijeli sustav, od osmišljavanja sustava i upotrebljivosti do obrazovanja i osposobljavanja građana; naglašava da su zbog digitalne transformacije te brze digitalizacije usluga i masovnog uvođenja povezanih uređaja naše društvo i gospodarstvo nužno izloženiji kibernapadima; naglašava da će napredak na području kvantnog računalstva poremetiti postojeće tehnike šifriranja; poziva Komisiju da podrži istraživanja kojima bi se Europi omogućilo da prevlada taj izazov te ističe potrebu za snažnim i sigurnim šifriranjem s kraja na kraj; poziva Komisiju da istraži upotrebu protokola i aplikacija za kibersigurnost koji se temelje na lancima blokova kako bi se poboljšala otpornost, pouzdanost i stabilnost infrastruktura umjetne inteligencije; naglašava potrebu za uključivanjem elemenata kibersigurnosti u sve sektorske politike; ističe da učinkovita zaštita zahtijeva da institucije EU-a i nacionalne institucije surađuju s ENISA-om kako bi se zajamčila sigurnost, integritet, otpornost i održivost ključnih infrastruktura i elektroničkih komunikacijskih mreža; pozdravlja prijedlog Komisije za reviziju Direktive NIS i njezinu namjeru da proširi njezino područje primjene i smanji razlike u primjeni u državama članicama, poziva na oprezan pristup potencijalnim ovisnostima o visokorizičnim dobavljačima, posebno u pogledu uvođenja 5G mreža;

o

o o

93. nalaže svojem predsjedniku da ovu Rezoluciju proslijedi Vijeću i Komisiji.